

Савватеева В.Д.

Одесский национальный университет имени И.И. Мечникова

ВЕРБАЛИЗАЦИЯ КОНЦЕПТА DEADLY VIRUS В МЕДИА-ДИСКУРСЕ

Аннотация

Данная статья посвящена изучению концепта DEADLY VIRUS. В данной статье анализируются способы вербализации данного концепта на материале газетных статей. В ходе исследования были выявлены особенности структуры концепта DEADLY VIRUS. Также был установлен характер связи между медиа-дискурсом и концептом. Данное исследование установило роль концептуальной метафоры при формировании структуры концепта.

Ключевые слова: медиа-дискурс, концепт, концептуальная метафора, вербализация концепта, структура концепта.

Savvatieieva V.D.

Odessa National University named after I.I. Mechnikov

THE LEXICALIZATION OF CONCEPT DEADLY VIRUS IN MEDIA-DISOURSE

Summary

This article is dedicated to the study of concept DEADLY VIRUS. This study analyzes the means of lexicalization of the investigated concept on the basis of newspaper articles. The research reveals the peculiarities of the structure of the concept under consideration. The given research illustrates the characteristic features of connection between media-discourse and concept. In course of the investigation the role of conceptual metaphor in shaping the structure of concept was established.

Keywords: media-discourse, concept, conceptual metaphor, lexicalization of concept, structure of concept.

УДК 81'367.625

ОСОБЛИВОСТІ СПОЛУЧУВАНOSTІ ВЕРБАЛЬНИХ ДІЄСЛІВ МОВЛЕННЯ З ПРЕФІКСАМИ

Чубань Т.В., Левченко Т.М., Кубарська О.А.

Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет
імені Григорія Сковороди

У статті виділено основні аспекти дослідження перфективації дієслів у сучасній українській мові, досліджено питання про значення спостереження над дієсловом при вивченні української мови. Описано параметри перфективації дієслів, які називають дії, що виражають процеси мовлення. Виділено та охарактеризовано лексико-семантичну групу вербальних дієслів української мови зі значенням мовлення, що мають свої особливості у сполучуваності з префіксами як реалізаторами словотвірної-граматичної та граматичної функції. Обґрунтування підтверджено прикладами.

Ключові слова: дієслово, вид, вербальні дієслова, вербальні дієслова мовлення, перфективація.

Постановка проблеми статті полягає у висвітленні особливостей морфологічної структури дієслова, вираження видових значень вербальних дієслів мовлення, адже вони (видові значення) охоплюють усі без винятку форми дієслова, тобто мають універсальний характер, у аналізі вираження власне дієслівних та похідних категорій дієслова.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У лінгвістичних працях уже є багато тлумачень про категорійні особливості дієслова: Русанівський В. М. [4; 5], Городенська К. Г., Кравченко М. В. [1], Овчиннікова І. І. [2] та ін. У працях «Словотвірна структура слова» (автори: Городенська К. Г., Кравченко М. В.) [1], «Дієслівні категорії в синтагматичі і парадигматичі» (автор: Загніт-

ко А. П.) [4], та статтях Городенської К. Г. «Аспектологічні характеристики дієслів руху, переміщення» [2] і «Видові протиставлення в системі сучасних дієслів» [3] описано особливості українського дієслова, видову структуру вербальних дієслів та видові кореляції відіменних дієслів, вияв похідних граматичних категорій дієслів.

Серед вербальних дієслів у сучасній українській мові меншу за обсягом групу становлять вербальні дієслова мовлення, мислення, інтелектуальної діяльності людини, пор.: *говорити, казати, балакати, гомоніти, базікати, белькотати, лепетати, верзти, бовкати, мимрити, бурмотіти, гундосити, гугнявити, джеркотати, варнякати, міркувати, метикувати, гадати, петрати, вчити й под.*

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми:

1) виявити особливості дієслів мовлення у сучасній українській літературній мові;

2) установаити видові особливості дієслів лексико-семантичної групи із значенням мовлення;

3) схарактеризувати семантико-словотвірний потенціал дієслів зі значенням мовлення.

Мета статті – встановити і описати особливості перфективізації дієслів лексико-семантичної групи із значенням мовлення у сучасній українській мові.

Виклад основного матеріалу. Загал дієслів мовлення виражає неграничні дії, що зумовлює їх сполучуваність з префіксами, які мають обмежувально-темпоральну семантику. Але дієслова підгрупи мовлення неоднотипні за своїми семантико-стилістичними характеристиками, що надає процесам перфективізації з участю цих префіксів певної специфіки.

Невелика частина дієслів мовлення, що виражають значення «усно обмінюватися, вести розмову з ким-небудь», означає взаємні дії, тобто такі дії, в яких бере участь діяч і один або кілька співдіячів. До них належать вербальні дієслова *говорити, балакати, гуторити* та відіменні дієслова *бесідувати, розмовляти, гомоніти* й под., напр.: *Всі кухарі і скороход, Побравшись за руки, ходили і все о плутнях говорили* (І. Котляревський); *В хаті старі балакали про свої справи* (І. Нечуй-Левицький); *Поки дорослі гуторили між собою, Леся й Михайлик прощалися з дівочою* (М. Олійник).

Кілька дієслів мовлення спеціалізується на вираженні значення «усно повідомляти комусь про свої думки, почуття, волевиявлення тощо». Характерно, що дію цих дієслів чинить один, адресуючи її конкретно комусь одному або багатьом. Саме тому вона може сягати своєї внутрішньої межі, тобто мати граничний характер. Таку дію означають дієслова *казати, говорити, ректи* й под., напр.: *Каже мати: – Ну, сідайте, – ой які ж ви молодці!* (П. Тичина); *Товариш говорив щось нервово* (М. Коцюбинський); *І плаче, плаче Ярославна в Путивлі городі. Й рече: – Вітриловітре, господине. Нащо ти вієш?* (Т. Шевченко).

Велику групу становлять дієслова мовлення, які подають дії в стилістично зниженому плані, надаючи їм фамільярного або іронічного забарвлення. Вони представляють чиесь мовлення як необдуману, недоречну, пусту балаканину. Основною сферою їх вживання є розмовне мовлення, де вони використовуються як засоби створення експресивності. Крім виразної стилістичної маркованості, ці дієслова розрізняються ще й деякими відтінками свого лексичного значення, пор.: *базікати, бовкати, варнякати, верзякати, верзти, патякати, плести, плескати, ляпати, молоти, клепати* й под., напр.: *Та держи невід, бісів сину! Базікаєш, а риба низом тікає* (З. Тулуб); *Піддавшись інтимній щирості його голосу, бовкає* (Ганна) й таке, чого вона комусь іншому, може, й віком б не сказала (П. Козланюк); *– Варнякаєте ви таке, що воно зовсім не до діла* (С. Васильченко); *Пізно вночі він притягся додому і п'яно реготався та верзякав* (П. Тичина); *Він так багато патякав про всяку всячину, а того, що мав сказати в першу чергу, так і не сказав* (О. Гурейв).

В окрему, немало за обсягом групу об'єднуються стилістично забарвлені дієслова мовлення, що вказують на характерну, здебільшого вроджену особливість мовлення людини, насамперед на швидкий темп мовлення та нерозбірливу, нечітку артикуляцію звуків тощо, пор.: *мимрити, белькотати, белькотіти, бурмотати, бурмотіти, бормотати, бормотіти, мурмотати, мурмотіти, лепетати, жебоніти, джерготати, джерготіти, джеркотати, джеркотіти, гугнявити, гундосити* й под. Вони вживаються в розмовному та художньому стилі мови як емоційно-експресивні еквіваленти стилістично нейтрального дієслова говорити в його різних значеннях, напр.: *– Бач! Плачуть, а лихо роблять!* – *мимрила* Онися (І. Нечуй-Левицький); *«Тату! Белькотали* (діти), *Тату, тату... ми не ляхи! Ми...»* (Т. Шевченко); *Гнат провнливо щось мурмотів, топтався коло жінки, не знав, що порадити і як вгамувати її* (К. Гордієнко); *Харитон крутився біля них дзигною і джерготів* Данилові в вухо (Ю. Смолич); *– Ага, ага, – гугнявить* старий Лука (І. Багмут).

Значення «володіти якою-небудь мовою» виражають насамперед стилістично нейтральні дієслова *говорити, розмовляти*, а також деякі стилістично марковані типу *балакати, белькотати, мимрити, джеркотати* й под., напр.: *– А як я поїду за границю – там же всі говорять або по-французьки, або по-німецьки, то я ж би нічого не розуміла там* (Леся Українка); *Все тямлять* (пани), *джеркотять*, як гуси, по-німецьки (Є. Гребінка).

Саме ці п'ять основних лексичних значень дієслів мовлення визначають їх сполучуваність з різними обмежувально-темпоральними префіксами. Так, зокрема, з префіксом *за-*, що визначає початкову стадію у розгортанні дії, поєднуються ті вербальні дієслова мовлення, які виражають значення «усно обмінюватися думками, вести розмову, бесіду з ким-небудь», «володіти певною мовою» та «говорити швидко, нерозбірливо або тихо, нечітко чи в ніс», пор.: *заговорити, забалакати, забурмотіти, замурмотіти, забелькотіти, залепетати, зажебоніти, загугнявити* і т.д., напр.: *Коли він зайде, то все щось заговорить до тітки, зажартує* (Н. Кобринська); *– Хто то? – спитала Марина. – Заговорила! Слава богу, заговорила!* – почувла вона чийсь голос (Панас Мирний); *Поранений ще раз блимнув затуманеними очима, ворухнувся й щось забурмотів* (І. Ле); *Десятник забелькотав щось так скоро, що Гнат не зразу второпав* (М. Коцюбинський); *Дівчинка, поклавши голівку на плече матері, міцно обхопила її шию своїми рученятами й залепетала: – Моя мама, моя мама* (Г. Коцюба).

З префіксом *по-*, що обмежує дії коротким проміжком часу, сполучаються майже всі дієслова мовлення, за винятком тих небагатьох, які виражають значення «усно повідомляти комусь про свої думки, почуття тощо», та деяких негативно забарвлених дієслів типу *плести, плескати, ляпати, молоти, клепати* й под., для яких значення мовлення є переносним, пор. *поговорити, побалакати, погуторити, пошущукатися, побазікати, поварнякати, побелькотати, побурчати, пожебоніти, погугнявити* й под., напр.: *Вуйко Дорко поговорив кілька хвиль то з рід-*

нею, то зі знайомими і пішов із панною Манею (О. Маковей); Таткові заграла (Юзя) мазура, з мамою *поговорили* по-французьки (Леся Українка); – Ну що ж ... *побалакали* трохи – пора додому (Г. Тютюнник); Дівчата вже давно пересіли од бузку до огради, *пошушукалися*, почмихотіли, всяк даючи Ладкові знати, що то вони з нього... (Г. Тютюнник); – Чи, може, нема бажання слухати? – похопився Верига. – Ми тут як вовгурі (вовки), живемо, то раді з причини *поварнякати* (П. Панч).

Від дієслів мовлення, на відміну від дієслів звучання, обмежено утворюються пердуративні дієслова з префіксом *про-*. Річ у тому, що значення цього префікса сумісне із значеннями тих дієслів, які виражають тривалі дії. Серед вербальних дієслів мовлення такими є ті, що вказують на усний обмін думками мовця або мовців з ким-небудь та на усне висловлення, виголошення думок мовцем, яке не звернене ні до кого, пор.: *проговорити, пробалакати, прогуторити, пробазікати, проварнякати* й под., напр.: Вантажники, моряки й рибалки. Скільки прекрасних вечорів *проговорили* вони зі мною (Ю. Яновський); Раз увечері затигла його до себе весела компанія. Випили по чарці, *пробалакали* цілий вечір (І. Нечуй-Левицький); Чималу годину *прогуторили* (Одарка й Карпо) (Панас Мирний). Крім префікса *про-* цю словотвірну функцію іноді виконує префікс *від-*, напр.: *відговорити* дві години (майже годину, понад годину, близько години тощо).

Вербальні дієслова мовлення відрізняються від вербальних дієслів звучання і за своєю сполучуваністю з фінитивними префіксами. Вони зовсім не поєднуються з префіксом *від-*, який вказує на завершення дії, що вичерпала себе. Фінитивні префікси *пере-* і *до-*, як свідчать матеріали тлумачного словника української мови, приєднуються лише до деяких найуживаніших дієслів мовлення. Так, *пере-* означає припинення дій, виражених вербальним дієсловом *говорити* та відіменним *гомоніти*, а *до-* вказує на доведення до кінця дій, які передають дієслова *говорити, балакати та казати*, пор.: *переговорити, перегомоніти, договорити, добалакати, доказати*, напр.: На селі стало тихо. *Переговорили* люди... вирішили – схаменулась дівчина, за розум берегься (С. Васильченко); Всі, недослухавши розмову, *недоговоривши* слів, попливли до гурту (С. Васильченко); Біля воза Зінька ніяк не *добалакає* з дівчатами; уже й Степан гукає, щоб іти (А. Головка); Звичайно, його дуже цікавило те, що почала і не *доказала* дочка (А. Головка). За нашими спостереженнями, у розмовному мовленні вживається значно більше вербальних дієслів мовлення з фінитивними префіксами *пере-* і *до-*. Це дієслова *перебалакати* (Люди *перебалакали* про цю подію та й забули про неї), *перебазікати* (Недруги *перебазікали* й залишили їх у спокої), *переварнякати* (П'яниці *переварнякали* та й заснули), *перепатякати* (Господар стояв на подвір'ї і чекав, поки зайда *перепатакає*), *добазікати* (Він чекав, доки той балакун *добазікає*), *допатякати* (Всі з нетерпінням чекали, доки цей оратор *допатякає*) і под.

З фінитивним префіксом *про-* поєднуються лише ті вербальні дієслова мовлення, які означають невиразне, нерозбірливе говоріння. Цим

вони зближуються з вербальними дієсловами звучання, що відтворюють звуковий вияв птахів. Подібно до них, ці дієслова мовлення з префіксом *про-* виражають завершення нерозбірливого говоріння, що являє собою суцільний потік невиразних звуків людини, пор.: *промимрити, пробелькотати, пробелькотіти, пролепетати, прогугнявити, прожебоніти* й под., напр.: Черкашин *промимрив* щось незрозуміле, мабуть, це була подяка (Л. Дмитерко); – Ви, – *пробелькотала* (Ольга), вся червона з досади, – ви, я вас зневажаю! (І. Вільде); Лазаревський розгубився, зашарівся, *пробелькотів* щось невиразне і, впустивши кашкет, вилетів з кабінету (З. Тулуб); – Нащо було так?.. Нехай би собі... – несміливо *прожебоніла* Юзя (Леся Українка).

Обмеженіше, ніж у вербальних дієслів звучання, виявляється перфективація вербальних дієслів мовлення за допомогою кількісних префіксів. Виразником кількісно-темпорального значення так само виступає редукований префікс *попо-*, який вказує на багато разів здійснювану, повторювану дію. Словник української мови подає лише одно дієслово з цим префіксом, а саме дієслово *попоговорити*, напр.: – Ви, Прокоповичу, його мало знали, а я то чималенько з ним *попоговорив* (А. Іщук). Значно більше дієслів з префіксом *попо-* вживається в розмовному мовленні, оскільки і сам префікс, і більшість дієслів мовлення є стилістично маркованими, закріпленими насамперед за розмовним стилем мови. Цілком природним у розмовному мовленні є використання дієслів *попобалакати* (Ох і *попобалакали* в селі про них), *попогуторити* (*Попогуторили* того дня ми з гостем), *попобазікати* (*Попобазікала* ти сьогодні), *поповарнякати* (*Поповарнякали* п'яниці того вечора), *попопатякати* (*Попопатякала* вона з жінками біля магазину), *попобелькотати* (*Попобелькотав* він по телефону) та інших.

Кількісно-дистрибутивного значення деяким вербальним дієсловам мовлення надає префікс *пере-*. Він вказує на поширення дії на багато об'єктів, пор.: *переговорити, перебалакати* (про багато чого-небудь або про все), напр.: Того вечора Глуцук і Артёмов багато чого *переговорили* про життя людей на світі (С. Чорнобривець); На довгі шляху про все довелося *перебалакати* (М. Шеремет).

Значно частіше у вербальних дієслів мовлення кількісне значення поєднується з результазивним, а точніше кількісне значення спричиняється до результазивного. Саме цими синкретичними словотвірними значеннями префіксів перфективація вербальних дієслів мовлення відрізняється від перфективації вербальних дієслів звучання. На їх основі виділено групу спеціально-результазивних способів дієслівної дії, що об'єднує дієслова доконаного виду, в яких значення досягнення результату дії ускладнюється додатковими значеннями.

Результазивного значення вербальним дієсловам мовлення надає багато префіксів, але в кожного з них воно невіддільне від якогось іншого – кількісного, фінитивного, ітеративного, дистрибутивного, кумулятивного тощо. Найчастіше досягнення результату вони представляють як наслідок повного завершення дії. Сам результат

префікси дієслів мовлення конкретизують порізному. Так, зокрема, префікси *в-*, *на-*, *під-* вначають його як «переконати когось у чому-небудь, схилити його до чого-небудь, підбурити», пор. вербальні дієслова *вговорити*, *наговорити*, *підговорити* й відіменні дієслова *вмовити*, *намовити*, *підмовити*, напр.: Ну, ні, він зумів її *вговорити*, вона теж поїде (О. Донченко); Староста підбурив студентів, *наговорив* проти викладача; До Тараса вже підходили дехто з тих, що раніше тільки відмовчувались. Тепер вони питають, чи воно ж правду казала дівчина, чи, може, її *підговорили* (І. Микитенко). Префікс *від-* вказує на цілком протилежний результат дії, вираженої дієсловом мовлення, «переконати когось не робити чого-небудь, відрадити його від чогось», пор. вербальне дієслово *відговорити* й відіменне дієслово *відмовити*, напр.: Ще в Києві він обстоював те, що їхати до Харкова всім з їхньої делегації ніяк не слід. Гайовий не поділяв його побоювань, Гайового підтримав Савчук. І таки *одговорили* (А. Головка). Префікс *за-* результативне значення дієслів мовлення представляє як «відвернути увагу співрозмовника від того, що його раніше цікавило», пор.: *заговорити*, *забалакати*, напр.: Доктор Івановський *заговорить* пацієнтку, тим часом професор Трембовський напише записку до психіатрії і пошле її з таксі (Ю. Смолич); Помітивши, що йому загрожує неприємність, доклала (Надія) чимало зусиль, щоб *забалакати* розгніваного Страшка (Я. Баш). Префікси *на-*, *об-*, *о-* виражають спільне результативне значення – «звести на кого-небудь наклеп, звинуватити його в чомусь», пор. вербальні дієслова *наговорити*, *обговорити*, *оговорити* й відіменне дієслово *обмовити*, напр.: Чого то вже вони (вороги) на Бруса не *наговорили*? Хоч голову йому зараз знімай (Г. Квітка-Основ'яненко); Ще поки Маса молодша була, то хоч вередлива була, та не осудлива; а як стукнуло вже за двадцять, то ту осудила, ту очорнила, ту *обговорила* (А. Свидницький); Жінку безпідставно *оговорили*. Префікс *об-* передає ще одне результативне значення – «обмінюючись думками, враженнями, детально проаналізувати кого-, що-небудь», напр.: *обговорити*. Пор. у реченнях: На зборах *обговорили* кандидатуру на посаду директора інституту; *Обговорили* справу докладно, і цар згодився на Каркайлову раду (І. Франко). Префікс *о-* надає дієсловам мовлення результативного значення – «попередньо домовитися про що-небудь», напр.: *оговорити* (У документі *оговорили* всі умови вивезення товарів). Результативне значення префікса *пере-* конкретизується як «домовитися про що-небудь, з'ясувати щось під час розмови з ким-небудь», пор.: *переговорити*, *перебалакати*. Напр.: Максюта *переговорив* з бетонницями, щось показав їм рукою в протилежний кінець майданчика (О. Гурейв); (Захарко) – Іди стань ось сюди, доки я з Василем *перебалакаю* (М. Кропивницький). Префікс *роз-* надає дієсловам мовлення результативного значення «розважити, вивести із стану задуми», напр.: *розговорити*. Пор. у реченні: Зітхнула Настя важко, обтерла сльози дрібні та й каже: – Сядьте ближенько, мамо. Погомоніть, тіточко, *розговорить* мене (Марко Вовчок).

Як бачимо, у контексті лише двох дієслів мовлення – *говорити* і *балакати* – велика кіль-

кість дієслівних префіксів реалізувала широкий спектр результативних значень, тісно пов'язаних із значенням повноти вияву дії. Перфективні дієслова мовлення, що виражають повноту результату дії, становлять одну з підгруп інтенсивно-результативного способу дієслівної дії.

Кількісно-результативного значення, яке передає велику кількість результатів дії, вербальним дієсловом мовлення надає префікс *на-*, пор.: *наговорити*, *набалакати*, *набазікати*, *напатякати*, *намолоти*, *напелести* й под. Напр.: – Моя Олена була особливо привітна та балакуча. За сніданком *наговорила* стільки всякої всячини, що іншій на тиждень вистачило б (Я. Гримайло); Щоб не *набалакав* Вадик у запалі зайвого, Друзь *перебив* його (Ю. Шовкопляс); Може, де *переборщу*. А де не дотну, може, такого *набазікаю*, що і в шапку не забрати – дарма. (Марко Вовчок); Чого й справді сунутися було (хазяйці) до штабу? Ще *напатякає* чого зайвого (Ю. Бедзик); – Я *відчуваю* знов, що в захопленні, мабуть, дурниць *наплів...* (І. Ле). У дієслів мовлення з префіксом *на-* кумулятивне значення виявляється дещо слабкіше, ніж у дієслів конкретної фізичної дії (пор.: *напекти* пиріжків, *наварити* страв, *нарізати* хліба й под.), але, незважаючи на це, їх також зараховують до нагромаджувального способу дієслівної дії.

Кількісно-результативне значення префікса *пере-* вказує на те, що досягнення результату стало можливим внаслідок значного вияву дії, пор.: *переговорити*, *перебалакати* (говорячи, балакаючи більше за кого-небудь, примусити його замовкнути). Напр.: *Переговорити* її було неможливо. Вона сипала по тисячі слів за хвилину (І. Рябокляч).

Деякі префікси можуть надавати дієсловам мовлення дистрибутивно-результативного значення, коли вони вказують на почергове поширення дії на кілька об'єктів, напр.: *обговорити* (Виборці *обговорили* кожну кандидатуру в порядку надходження), *вговорити* (Директор зустрівся з кожним наодинці і *вговорив* усіх не залишити роботу). З цим значенням вживаються відіменні дієслова *обмовити* (За тиждень вона *обмовила* всіх своїх сусідок), *вмовити* (Матері вдалося *вмовити* всіх своїх дітей не йти на річку). Дієслова мовлення з префіксами *об-* та *в-* посідають периферійне місце в межах дистрибутивно-результативного способу дієслівної дії, тому що його ядро, як відомо, формують дієслова конкретної фізичної дії з префіксами *по-*, *пере-*, *ви-*.

Нарешті, результативне значення може бути похідним від ітеративного. Йдеться про досягнення результату внаслідок тривалої, повторюваної багато разів дії. Виразником цього синкретичного значення, подібно до дієслів різноспрямованого руху, є префікс *ви-*, пор.: *виговорити*, *вибалакати* і *виходити*, *вигігати*, *виїздити* й под. Напр.: Свати *говорили*, поки не *виговорили* зайву сотню карбованців, ще одну корову, третю пару волів (І. Нечуй-Левицький); У цьому словесному двобої вона *вибалакала* собі допомогу. У стилістично маркованих дієслів мовлення з префіксом *ви-* типу *вибалакати*, *вибазікати*, *випатякати* й под. результативне значення має негативний характер, бо вони означають «довго говорячи, розказати щось таємне, те, чого не слід розголо-

шувати», напр.: Він *вибалакав* те, що мати казала (Б. Грінченко).

Висновки і пропозиції. Отже, у сучасній українській мові результативного значення вербальним дієсловом мовлення надає багато префіксів, що зумовлено доміантним становищем перфективних дієслів із спеціально-ре-

зультативними та результативними значеннями. У рамках отриманих результатів можна намітити перспективу подальшого студювання у цьому напрямку: простеження засобів видотворення у системі багатозначних дієслів та доведення видової неоднорідності вербальних багатозначних дієслів.

Список літератури:

1. Городенська К. Г., Кравченко М. В. Слововірна структура слова / К. Г. Городенська. – К.: Наук. думка, 1981. – 199 с.
2. Овчиннікова І. І. Лексико-семантична класифікація дієслів конкретної фізичної дії з семантикою створення об'єкта в українській мові: Автореф. дис. ... канд. філол. наук. – К., 1993. – 23 с.
3. Прокопович Е. Н. Глагол в предложении: семантика и стилистика видов-временных форм / Прокопович Е. Н. – М.: Наука, 1982. – 286 с.
4. Русанівський В. М. Дієслово – рух, дія, образ / Віталій Макарович Русанівський. – К.: Радянська школа, 1977. – 55 с.
5. Русанівський В. М. Структура українського дієслова / Віталій Макарович Русанівський. – К.: Наук. думка, 1971. – 315 с.

Чубань Т.В., Левченко Т.Н., Кубарская Е.А.

Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет
імені Григорія Сковороди

ОСОБЕННОСТИ СОЕДИНЕНИЯ ВЕРБАЛЬНЫХ ГЛАГОЛОВ РЕЧИ С ПРИСТАВКАМИ

Аннотация

В статье исследован вопрос о значении наблюдения над глаголом при изучении украинского языка, выделены основные аспекты исследования перфективации глаголов в современном украинском языке. Описано параметры перфективации глаголов, которые называют действия, которые выражают речь. Выделено и охарактеризовано лексико-семантическую группу вербальных глаголов украинского языка со значением речевой деятельности, которые имеют свои особенности в соединении с приставками как реализаторами словообразовательно-грамматической и грамматической функции. Выводы подтверждены примерами.

Ключевые слова: глагол, вид, глаголы лексико-семантической группы со значением речевой деятельности, вербальные глаголы, видовые особенности.

Chuban T.V., Levchenko T.M., Kubarska O.A.

Hryhorii Skovoroda State Pedagogical University of Pereiaslav-Khmelnytskyi

PECULIARITIES OF VERBAL VERBS COMPATIBILITY WITH PREFIXES

Summary

The article is about the main aspects of the study of the formation of verbs of perfective aspect from imperfective aspect in modern Ukrainian language, studied question of the importance of observing the verb in the study of Ukrainian language. Describes the formation of verbs of perfective aspect from imperfective aspect, that called action, expressing spontaneous actively created by someone or something sounds. Distinguished and characterized lexical-semantic group of verbs Ukrainian verbal language with the value of sound expression with its own characteristics compatibility with prefixes as derivational-grammatical and grammatical functions. Justification confirmed by the examples.

Keywords: verb, type, lexical-semantic group of the verbs with a value of sound, lexical-semantic group of the verbs with a value of sound expression, verbal verbs, specific features.